

Delrapport juni 2004

Regeringens IT-politiska strategigrupp

“Den svenska IT-politiken ska vara en naturlig del av samhällets utvecklingspolitik, där IT-politiska insatser inom alla politikområden och samhällssektorer ges hög prioritet och strävar i en gemensam riktning. Sveriges beslutsfattare ska beakta IT i sina beslut på samma självklara sätt som man redan idag beaktar ekonomi och juridik.”

Innehållsförteckning

Inledning	3
Vision och mål	4
Mål på kort sikt	4
Mål på lång sikt	4
IT-politiska fokusområden	5
Arbetsgrupperna - gemensamma förutsättningar	5
IT och tillväxt	6
Rundabordssamtal om IT och forskning	6
Arbetsgrupp för en stärkt svensk IT- och telekomsektor	7
Tillgänglighet och tillit	8
Arbetsgrupp för IT-infrastruktur och bredband	8
Informationssäkerhet	9
IT i vård och omsorg	10
Arbetsgrupp för IT i vård och omsorg	10
IT i skola och lärande	12
Arbetsgrupp för IT i skola och lärande	12
Strategigruppens bildande och framtagande av verksamhetsplan	14
Arbetsmetodik	15
Interna kontinuerliga processer	15
<i>Interdepartemental IT-politisk samordningsgrupp</i>	15
<i>Dialog med politiskt sakkunniga och sakhandläggare inom Regeringskansliet</i>	15
<i>Samarbete med delegationen för utveckling av offentliga e-tjänster (24-timmars delegationen) och nämnden för elektronisk förvaltning (e-nämnden)</i>	15
<i>Övriga insatser under 2004 som syftat till att skapa samarbetsytor inom offentlig sektor</i>	15
<i>Övriga samverkansformer</i>	16
Information och opinionsbildning	16
<i>IT-politisk portal på Internet</i>	16
<i>Nyhetsbrev</i>	16
<i>Guldlänken</i>	16
<i>Konferenser och föredrag</i>	17
<i>Artiklar och opinionsbildning</i>	18
Några ord om framtiden	19
Appendix	20
Strategigruppens uppdrag	20
<i>Bakgrund</i>	20
<i>Strategigruppens uppgifter</i>	21

Inledning

Den 18 juni 2003 fattade regeringen beslut om att bilda en IT-politisk strategigrupp. I september 2003 tillsattes gruppens ledamöter och i december lades den verksamhetsplan, som ska ligga till grund för gruppens arbete, fram.

Vårens arbete har fokuserat på att, utifrån verksamhetsplanen och våra prioriterade fokusområden, skapa arbetsgrupper och andra samarbetsformer internt inom Regeringskansliet samt med andra berörda aktörer inom offentlig sektor och näringsliv.

I direktiven anges att den IT-politiska strategigruppen regelbundet skall redovisa resultatet av sitt arbete, samt lämna en slutrapport senast den 1 november 2006.

Denna delrapport syftar till att beskriva den verksamhet som bedrivits under de första 10 månaderna sen strategigruppens bildades i september 2003 samt blicka framåt avseende resterande del av mandatperioden.

17 juni, 2004

Regeringens IT-politiska strategigrupp

Christer Sturmark

Ordförande

Maria Häll

Kansliansvarig

Vision och mål

Den IT-politiska strategigruppen har antagit följande vision för sitt arbete:

”Den svenska IT-politiken ska vara en naturlig del av samhällets utvecklingspolitik, där IT-politiska insatser inom alla politikområden och samhällssektorer ges hög prioritet och strävar i en gemensam riktning. Sveriges beslutsfattare ska beakta IT i sina beslut på samma självklara sätt som man redan idag beaktar ekonomi och juridik.”

Mål på kort sikt

- Stimulera en demokratisk debatt om det framväxande informationssamhället;
- Opinionsbilda för att åstadkomma en positiv syn på IT och IT-politik inom alla samhällssektorer;
- Skapa samarbetsformer internt mellan departementen;
- Skapa samarbetsformer externt (bland annat via arbetsgrupperna) med näringsliv, myndigheter, kommuner och landsting;
- Göra en översyn av redan gjorda och pågående offentliga och andra satsningar;
- Ge en översikt över framtidsfrågor och behov av långsiktiga satsningar;
- Skapa en katalog/databas över goda exempel på tillväxtskapande IT-användning;
- Öka den svenska närvaron i internationella sammanhang.

Mål på lång sikt

- IT-politiken är integrerad i alla andra politikområden;
- Identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att uppnå de IT-politiska målen;
- Arbetsgrupperna tar löpande fram förslag till åtgärder som bidrar till att uppfylla identifierade mål för varje verksamhet och främjar genomförandet tillsammans med berörda aktörer.

IT-politiska fokusområden

Under denna första verksamhetsperiod har vi fokuserat främst på fyra IT-politiska fokusområden:

- IT och tillväxt;
- Tillgänglighet och tillit;
- IT inom vård och omsorg;
- IT inom skola och lärande.

Strategigruppen har bildat arbetsgrupper, eller på annat sätt initierat aktiviteter inom dessa områden. Dessa områden beskrivs närmare nedan.

Arbetsgrupperna - gemensamma förutsättningar

Generellt för de fyra arbetsgrupper är att de leds av en ledamot från Strategigruppen och koordineras av en projektkoordinator från kansliet. Arbetsgrupperna är sammansatta med representanter från såväl offentlig sektor som näringslivet, och de rapporterar till strategigruppen, som i sin tur för resultaten vidare internt. I arbetsgrupperna finns också deltagare från berörda departement.

Grupperna arbetar t.o.m. december 2004 då de ska avlämna förslag till nationella strategier till den IT-politiska strategigruppen. Material från arbetsgrupperna kommer också att lämnas som underlag till arbetet med den IT-politiska proposition som planeras till våren 2005.

IT och tillväxt

Strategigruppen bedömer att frågor kring IT och tillväxt, som utgör ett prioriterat fokusområde enligt verksamhetsplanen, ej kan isoleras i en arbetsgrupp utan måste genomsyra flera av de processer och aktiviteter som Strategigruppen initierar och deltar i. Den IT-politiska strategigruppen har därför valt att driva frågor kring IT och tillväxt genom bland annat temainriktade rundabordssamtal och genom att återkoppla ett tillväxtperspektiv i flera av arbetsgruppernas arbete, särskilt arbetsgruppen inom IT och telekom. Samtalen leds av ledamöter från Strategigruppen. I maj hölls det första rundabordssamtalet om IT och tillväxt på tema forskning, se nedan. Nästa samtal planeras till hösten 2004.

Material från rundabordssamtalen ska fungera som underlag för strategigruppens inspel till de forskningspolitiska och IT-politiska propositionerna.

Strategigruppen bistår dessutom pågående arbete inom Regeringskansliet med att identifiera och belysa nyckelfaktorer för stimulans av tekniska samt informations- och tjänsteinriktade innovationer inom IT-området. Strategigruppen bistår också pågående arbete inom områden där IT som verktyg stimulerar utvecklingen, samt hur sammanhållna och effektiva FoU-insatser åstadkoms inom tillämpning och användning av IT.

Rundabordssamtal om IT och forskning

Det första rundabordssamtalet kring IT och tillväxt hölls den 26 maj 2004 och hade forskning som särskilt tema. Deltagare var representanter för näringsliv, branschorganisationer, forskningsstiftelser, myndigheter, universitet och högskola. Ett antal inriktningsförslag lades av deltagarna, varav nedanstående synpunkter och förslag kan lyftas fram:

- Stimulera en bättre forskningsbalans med större fokus på behovsmotiverad forskning. Forskningens roll för tillväxten måste lyftas ytterligare;
- Anlägg alltid ett internationellt perspektiv i planeringen av forskningssatsningar och fokusera forskningssatsningarna inom IT till de områden där vi kan bli absolut bäst. Regeringen måste samtidigt klara att välja bort eller prioritera ned andra områden;
- Öka fokus på industriell IT. IT:s vikt som konkurrensmedel i industrins alla processer bör lyftas;
- Ta vara på Teknisk Framsyns sex förslag på IT-området (Självbetjäning och effektivitet i tjänster, Kommunikation, Upplevelseindustrin, Komplexa system, IT och bioteknik, IT och miljö);
- Satsa på forskning inom området wireless/trådlöst så att vi inte tappar ytterligare mark som wireless-land;
- Bygg stödprogram så att små företag kan få uppdrag via stora företag, exempelvis genom ekonomiska incitament för stora företag att köpa från nystartade företag och genom innovativa sätt för små företag att "ta rygg" på stora företag;
- Satsa på innovationer och innovatörer. Sammanför och stimulera dialogen mellan forskare och entreprenörer;
- Satsa på säkerhet och tillförlitlighet, på infrastruktur och bredband. Skapa plattformar för tjänster;

- Satsa på försvarsrelaterade IT-forskningsområden och hitta generiska användningsområden för civilt bruk;
- Skapa en nationell strategi för industriforskningsinstitut och forskning på lång sikt;
- Satsa på Mobile Capital (Stockholm 2007);

Ytterligare rundabordssamtal kring IT och tillväxt planeras för hösten. Strategigruppen kommer att återkomma med mer information från detta i sitt månatliga nyhetsbrev och i gruppens rapportering i slutet av 2004.

I arbetet har också hänsyn tagits till pågående arbete inom Regeringskansliet med en innovationsstrategi för Sverige där Strategigruppen också medverkat.

Arbetsgrupp för en stärkt svensk IT- och telekomsektor

I syfte att stärka svensk IT- och telekomsektor har en arbetsgrupp tillsatts. Syftet är att stärka sektorns internationella konkurrenskraft genom att bidra till att förutsättningarna för att kombinera kundbehov med tekniskspets finns. I arbetet ingår att identifiera hinder, möjligheter, styrkor och svagheter samt att stimulera samarbete mellan olika aktörer inom området.

Arbetet har inriktats i två huvudområden; "Forskning med efterföljande kommersialisering av resultaten" och "Kompetensförsörjning".

Arbetsgruppens övergripande uppdrag blir att identifiera insatser/aktiviteter inom områdena kompetensförsörjning, forskning, kommersialisering och kapitalförsörjning för olika faser, vilka kan medverka till att främja tillväxt samt stärka Sveriges ställning som framgångsrik nation på IT- och telekomområdet.

Arbetsgruppens arbete skall resultera i ett strategiskt underlag med förslag på mål och konkreta insatser för att stärka svensk IT- och telekomsektor. Underlaget kan exempelvis innehålla:

- Identifiering av goda exempel (best practise) och framtidsorienterade aktiviteter;
- En prioriterad lista på konkreta insatser och projekt att genomföra.

Gruppen leds av Ylva Hambræus-Björling, ledamot i strategigruppen och VD för IT-Företagen. Möten har hållits den 29 april, den 12 maj och den 17 juni 2004.

Gruppen har bl.a. fört diskussioner kring följande frågeställningar:

- Framtida möjligheter/satsningsområden för svenska IT- och telekombranschen;
- Identifiera förslagsområden och konkreta förslag till åtgärder för att stärka IT- och telekombranschen;
- Sammanställning av material som bidrag till IT-propositionen.

Tillgänglighet och tillit

Tillgänglighet är en förutsättning för ett informationssamhälle för alla där medborgare och företag har tillgång till stabil och säker IT-infrastruktur med brett tjänsteutbud och valfrihet. IT och Internet utgör alltmer ett naturligt inslag i vår vardag och samhällsviktiga tjänster kommer i allt högre omfattning att också vara elektroniska. Tilliten och förtroendet till IT och Internet är därför också av central betydelse.

Strategigruppen har inom ramen för detta område tagit initiativ till bildandet av en arbetsgrupp mot IT-infrastruktur och bredband.

Arbetsgrupp för IT-infrastruktur och bredband

I syfte att ta fram förslag till nationell strategi inom området har en arbetsgrupp tillsatts. Arbetsgruppen skall bistå Strategigruppens arbete att inom ramen för en fri marknad verka för framtidssäkra, tillgängliga, konkurrensneutrala och teknikneutrala sammanhängande elektroniska kommunikationsnät.

Arbetsgruppens uppdrag är att:

- stimulera formulerande och förtydligande av begrepp kring IT-infrastruktur och Internetarkitektur för att underlätta samverkan mellan nätägare, operatörer, offentliga och andra aktörer;
- lämna förslag till gemensam målbild och stimulera berörda aktörer att sträva i samma riktning så att offentliga insatser för IT-infrastruktur optimeras;
- identifiera hinder och peka ut prioriterade insatser för främjandet av framtidssäkra, tillgängliga, konkurrensneutrala och teknikneutrala sammanhängande elektroniska kommunikationsnät;
- skapa forum för dialog och samverkan mellan berörda aktörer och stimulera samverkansformer som leder till resultat. Samverkan skall leda till en stimulans av marknadens olika parter, såväl operatörer som användare.

Gruppens arbete bör resultera i:

- förslag till formuleringar och förtydligande av begrepp kring IT-infrastruktur och Internetarkitektur;
- ökad medvetenhet och ökat intresse för IT-infrastrukturfrågor bland centrala aktörer där en fungerande IT-infrastruktur (såväl logisk som fysisk) är en förutsättning för andra områden inom IT-politiken;
- att gruppens arbete inom olika områden och med olika frågeställningar dokumenteras och sprids på lämpligt sätt för att skapa debatt och bred diskussion;
- en sammanställning i tex. rapportform av debatter, samtal och pressklipp;
- förslag på mål och mått för uppföljning;

Gruppen leds av Patrik Fältström, ledamot i strategigruppen och Internetexpert på Cisco samt ledamot i Internet Architecture Board (IAB). Möten har hållits den 21 april och den 2 juni 2004.

Gruppen har hittills bl.a. fört diskussioner kring följande frågeställningar:

- Mål och vision för framtidens IT-infrastruktur;
- Gränsen mellan konkurrens och monopol;

- Mångtydiga ord och begrepp inom IT-infrastruktur och Internetarkitektur tex. öppenhet och mobilitet;
- Rollfördelning, samverkan och konkurrens mellan olika aktörer inom området;
- Sammanställning av material som bidrag till IT-propositionen.

Informationssäkerhet

Strategigruppen har i samverkan med OECD låtit översätta OECD:s riktlinjer för informationssäkerhet till svenska. Materialet finns på Strategigruppens webbplats och vi ska arbeta för en bred kännedom och spridning av detta material.

IT i vård och omsorg

Vård- och omsorgssektorn står inför flera utmaningar. Den *demografiska utvecklingen* medför att andelen äldre personer i befolkningen ökar i förhållande till andelen personer i förvärvsaktiv ålder. Sektorn ställs därmed inför krav på högre effektivitet och produktivitet, vilket i sin tur ökar de *anställdas krav* på effektiva stödsystem i arbetet. Utvecklingen går mot en koncentrerad av den högspecialiserade vården, och det finns ett behov av nya arbetsformer och samverkansmodeller. Ytterligare en utmaning utgör *individernas förändrade krav på tillgänglighet och transparens inom vården*. Samtidigt som komplexiteten i vårdbilden ökar, ökar också kravet från patienter och anhöriga att kunna ta del av uppgifter om sin egen vårdbild samt att systemet fungerar som en enhet, att rätt resurser sätts in vid rätt tillfälle och att vårdprocesserna utgör en grund för en obruten vårdkedja.

En ökad användning av IT-stöd inom vård- och omsorgssektorn är avgörande för möjligheterna att möta de krav som ställs i framtiden. Ny teknik kan ge vinster för såväl medborgare/patienter och anhöriga, som för vårdhuvudmännen, offentliga likväl som privata. Inom hälso- och sjukvården kan en rad administrativa rutiner kring exempelvis remissförfaranden, provsvar och journalhantering snabbas upp betydligt med hjälp av IT-stöd. Tillgången till högre kompetens och mer avancerad utrustning på vårdenheterna förbättras och man har möjlighet att minska antalet krävande fysiska transporter. Särskilt viktigt är detta i gleset befolkade områden. Inom äldreomsorgen och stöd- och serviceverksamheter för personer med funktionshinder kan IT-stöd bidra till att fler kan bo kvar hemma och få stöd i hemmet och att behovet av personbundet stöd kan minska.

Informationstekniken ger även möjlighet att utföra tjänster hemifrån, att tillgodogöra sig vård- och rehabiliteringsinsatser på distans, och att i större utsträckning undvika skador, olycksfall och felbehandlingar. IT-stöd kan också bidra till att effektivisera personalens insatser genom förbättrad planering, handledning, informationsöverföring och utbildning. IT-stödet kan även underlätta och stödja de förändringar av arbetsformer och arbetssätt som kommer att krävas.

Arbetsgrupp för IT i vård och omsorg

Arbetsgruppens uppdrag är att ta fram ett förslag till samlad nationell strategi för IT inom vård och omsorg, i samarbete och harmoni med pågående aktiviteter på detta område och tillsammans med berörda aktörer och departement. I arbetet ingår att identifiera hinder, möjligheter, styrkor och svagheter samt att stimulera till samarbete mellan de olika beslutsnivåerna för att förmå stat, kommun, landsting samt privata vårdgivare att sträva mot de mål som föreslås.

En nationell strategi för IT i vård och omsorg ska enligt gruppens arbetsbeskrivning innehålla:

- Kartläggning av juridiska och tekniska hinder för implementering av IT i vård och omsorg;
- Lista på prioriterade samarbetsområden;
- Förslag till mätbara mål för IT i vård och omsorg;
- Förslag till en nationell plan för framtagande av logisk infrastruktur inom området.

Arbetsgruppen för IT i skola och lärande leds av Nadja Lyberg, ledamot i IT-politiska strategigruppen och undersköterska på Oskarshamns sjukhus. Gruppen har hittills haft fyra möten.

Gruppen har bl.a. fört diskussioner kring följande frågeställningar:

- Nationell strategi med utgångspunkt i medborgarperspektiv;
- Samhällsekonomiska effekter av IT i vård och omsorg;
- Tekniska hinder för IT-stöd i vård och omsorg på olika nivåer;
- Juridiska hinder för utvecklingen av vårdrelaterad digital information;
- Roller och ansvarsfördelning mellan olika nivåer och aktörer vid utveckling och förvaltning av system och riktlinjer;
- Etiska aspekter på IT-användning inom vård och omsorg;
- Möjligheter till stöd med hjälp av IT för medborgare med särskilda behov, tex. funktionshindrade, barn och äldre;
- Möjligheter till stöd för lokala och regionala aktörer i både utvecklings- och beslutsprocess kring IT-stöd;
- Svensk utveckling i samklang med EU:s mål för eHealth;
- Tydliggörande av verksamhetsnyttan med IT-stöd;
- Sammanställning av material som bidrag till IT-propositionen.

Grundpelare för en nationell strategi

Formuleringar och förslag kommer att utgå från existerande kunskap och material bland annat ur ITPS utvärdering, Vård ITiden, IT-kommissionens slutbetänkande om digitala tjänster, pågående samordningsprojekt i Carelinks och Hjälpmedelsinstitutets regi, pågående aktiviteter inom Regeringskansliet, Ansvarskommittén, 24-timmarsdelegationen samt e-Europa 2005 programmet och EU:s riktlinjer.

EU:s dokument och ett vidgat samarbete inom Europa i dessa frågor är av stor vikt för det fortsatta arbetet och utgör ett särskilt viktigt fundament för gruppens strategiska planeringsarbete. EU-kommissionen har nyligen kommit med ett meddelande som innebär att man ger medlemsstaterna i uppgift att upprätta nationella eller regionala planer för IT-stöd i hälso- och sjukvård, och rådet har i dagarna tagit ett liknande beslut. Arbetsgruppen för IT i vård och omsorg harmonierar väl med EU:s intentioner på området eHealth.

Arbetet i arbetsgruppen har under våren fokuserat på att kartlägga genomförda och pågående aktiviteter och att hitta angreppssätt för att ta fram förslag till mål och sammanhållen strategi enligt ovanstående i en dialog med andra berörda aktörer. Detta arbete kommer att fortsätta under hösten.

Under hösten kommer Strategigruppen, i samarbete med berörda aktörer, att arrangera hearings på olika teman inom området, bland annat om etiska frågor av IT-användning i vård och omsorg, samt om funktionshindrades möjligheter till stöd genom IT.

IT i skola och lärande

Det moderna samhället ställer nya krav på lärande. Vi lär oss att kontinuerligt lära, och lära om. Lärande är en process som syftar till utveckling av individens kompetens, medvetenhet och förmåga att agera och interagera i sin omvärld. Samtidigt ska lärandet resultera i något; personlig utveckling, ökad kompetens och konkurrenskraft på arbetsmarknaden och ökade möjligheter för den enskilde att leva och verka som samhällsmedborgare.

Lärande är inte begränsat till skolan eller utbildningssystemet. Lärande sker genom hela livet, i skolan, i arbetslivet och på fritiden. En diskussion om framtidens lärande måste utgå från insikten att lärprocesser äger rum kontinuerligt i en rad miljöer där människor verkar.

Informationssamhällets kunskapsbehov och arbetsmetoder påverkar i hög grad skolan och lärandet i alla stadier av livet. IT som pedagogiskt verktyg är därför centralt i utvecklingen av innovativa lärprocesser. En effektiv användning av IT i skolans informationshantering och organisationsutveckling bidrar också till att skolan som arbetsplats och lärmiljö utvecklas i en positiv riktning. Stora satsningar har under den senaste tioårsperioden genomförts för att stimulera IT-användningen inom utbildningsväsendet. Det är nu viktigt att både stimulera fortsatt utveckling och att ta tillvara hittills vunna erfarenheter. I arbetet med IT och lärande ska lärandet vara i fokus, inte tekniken eller verktyget.

Arbetsgrupp för IT i skola och lärande

Arbetsgruppen för IT i skola och lärande har ett övergripande uppdrag att utforma förslag på nationella, politiska mål och peka ut prioriterade insatser för framtida arbete med IT i skola och lärande. Målen skall vara kopplade till det övergripande målet för IT-politiken som strategigruppen har satt upp, dvs. att IT skall vara ett självklart inslag i verksamheter på samma sätt som ekonomi eller juridik.

Gruppen kommer i sitt arbete att ta tillvara de erfarenheter från hittills genomförda IT-satsningar som hittills gjorts inom utbildningsområdet. Den skall också utgå från ITPS utvärdering av IT-politiken, analyser av omvärlden inom vilken IT i skolan är en del samt de resultat som arbetsgruppen för nationell IT-strategi för skolan nyligen levererat.

Gruppens arbete bör resultera i:

- Ett förslag till framtida politik för IT, skola och lärande. Detta förslag skall också användas av den IT-politiska strategigruppen i syfte att öka intresset för och medvetenheten om IT:s roll för lärandet i skolan, genom olika utåtriktade aktiviteter;
- Förslag till mätbara mål för den förda politiken inom området.

Arbetsgruppen för IT i skola och lärande leds av Suss Forssman Thullberg, ledamot i IT-politiska strategigruppen och enhetschef på Myndigheten för skolutveckling. Gruppen har hittills haft fyra möten.

Gruppen har bl.a. fört diskussioner kring följande frågeställningar:

- Lärandet som vision – minska fokus på tekniken eller verktyget;
- IT som stöd för innovativt lärande;
- Kedjan mellan samhälle, teknik och individ;

- Lärande i arbetslivet – förutsättningar och utveckling av IT-baserat lärande i små respektive stora företag;
- Användningen av IT i dag. Vilken värld lever våra ungdomar i? Förekomsten av teknikdrivna, betydelsefulla gemenskaper för unga;
- Goda miljöer och bra IT-stöd för lärande, infrastrukturella frågor;
- EU-perspektiv och IT i lärande i omvärlden;
- Likvärdighetsperspektiv. IT som stöd för ett kunskapssamhälle för alla;
- Möjligheter till effektivare inlärning med hjälp av visualisering, simulering och reflektering;
- Etiska frågeställningar kring IT-användning i skolan;
- Sammanställning av material som bidrag till IT-propositionen.

Strategigruppens bildande och framtagande av verksamhetsplan

Den 18 juni 2003 tog regeringen beslut om att bilda en IT-politisk strategigrupp och en delegation för utveckling av offentliga e-tjänster. Strategigruppen har ett uppdrag till november 2006. I samband med regeringsbeslut utsågs ordförande för strategigruppen.

Den 3 september bildades den IT-politiska strategigruppen, de åtta ledamöterna utsågs och kansliansvarig tillsattes.

Höstens arbete fokuserade på att hämta in synpunkter och idéer för att kunna fastslå Strategigruppens verksamhetsplan för mandatperioden fram till november 2006. För att få in synpunkter från samhällets olika aktörer arrangerade Strategigruppen två hearingar under oktober 2003. Där bjöds ett femtiotal aktörer in för att framföra sina synpunkter kring frågeställningen "Vad är IT-politik?". Hearingarna direktsändes på regeringens webbplats och finns fortfarande tillgängliga att ta del av i efterhand på webben.

Materialet från hearingarna tillsammans med intryck från såväl skriftligt material¹ som dialog med många andra berörda aktörer behandlades och bearbetades under hösten och resulterade i den verksamhetsplan som offentliggjordes i december 2003. Verksamhetsplanen finns att ta del av i såväl svensk som engelsk version på webben.

¹ T. ex. ITPS (Institutet för tillväxtpolitiska studier) utvärdering av IT-politiken "En lärande IT-politik för tillväxt och välfärd", IT-kommissionens slutbetänkande Digitala tjänster – hur då? (SOU 2003:55).

Arbetsmetodik

Den IT-politiska strategigruppen har ett viktigt externt åtagande bestående i information till omvärlden, deltagande i debatt och olika evenemang liksom det arbete som bedrivs i arbetsgrupper och genom rundabordssamtal och andra samarbetsformer. Av samma vikt är även vårt interna arbete, såväl i löpande processer som i enskilda sakfrågor, där vår främsta uppgift är att koordinera IT-politiska insatser och inspirera övriga sakdepartement till en ökad användning av IT för en högre verksamhetsnytta genom att öka förståelsen av vad IT kan bidra till, liksom att vara rådgivande i IT-politiska frågor gentemot den politiska ledningen.

Genom att stimulera diskussionen och arbetet om vad IT kan bidra med inom olika verksamheter avser vi att påskynda utvecklingen och stimulera till resultat inom de olika politikområdena. På detta sätt hoppas vi bredda diskussionen och arbetet för en stark svensk IT-politik.

Interna kontinuerliga processer

Strategigruppen har sen starten i september 2003 satt igång ett antal interna forum och processer, för att skapa större förståelse för nyttan med IT genom samordning, synkronisering och fokus på IT-politiken inom Regeringskansliet. Bland dessa processer kan nämnas:

Interdepartemental IT-politisk samordningsgrupp

Strategigruppen har skapat ett forum med tjänstemän från övriga departement. Inom gruppen förs en löpande dialog i olika sakfrågor och med syfte att hitta IT-politiska synergieffekter mellan departementen.

Strategigruppen har även kartlagt pågående IT-politiska projekt/aktiviteter för att på så sätt skapa ökad medvetenhet mellan departementen om IT-politiska aktiviteter. Kartläggningen utgör samtidigt en källa till information för Näringsdepartementet i processen att ta fram en IT-proposition.

En viktig fråga för Strategigruppen är att öka medvetenheten inom övriga departement om behovet av IT-statistik för att följa och följa upp utvecklingen inom olika politikområden.

Dialog med politiskt sakkunniga och sakhandläggare inom Regeringskansliet

Strategigruppen har löpande en dialog med politiskt sakkunniga på de olika departementen inom Regeringskansliet, för att på så sätt skapa IT-politiska synergier och lyfta IT-politiken på den politiska agendan inom alla politikområden. Motsvarande dialog sker också löpande från kansliet med sakhandläggare inom olika områden, där berörda handläggare också deltar i de arbetsgrupper som skapats.

Samarbete med delegationen för utveckling av offentliga e-tjänster (24-timmars delegationen) och nämnden för elektronisk förvaltning (e-nämnden)

Strategigruppen har en löpande dialog och samarbete med 24-timmarsdelegationen samt e-nämnden. Många av gruppernas frågor tangerar varandra och samverkan och dialog grupperna emellan är en förutsättning för att uppnå alla våra mål.

Övriga insatser under 2004 som syftat till att skapa samarbetsytor inom offentlig sektor

- e-forum – medarrangör på Statskontorets konferens om e-tjänster den 16 mars 2004;

- Rundabordssamtal kring det digitala perspektivet på offentlighetsprincipen den 27 april 2004;
- Guldlänken – representerade i ägargruppen och juryn, närvaro vid Offentliga rummet den 2-4 juni;
- Rundabordssamtal kring IT, tillväxt och forskning den 26 maj 2004.

Övriga samverkansformer

- Elektroniska identiteter (e-id) – Strategigruppen deltar i samtal kring e-id tillsammans med b.la. 24-timmarsdelegationen, Statskontoret och Nämnden för elektronisk förvaltning (e-nämnden);
- Samverkan kring tillitsfrågor med berörda aktörer;
- Samordningsmöten med Vinnova och andra berörda aktörer angående testmiljöer (testbäddar);
- Delaktiga i referensgruppen för Acreos bredbandsprojekt;
- 24-timmarsvägledningen – deltagande i arbetsgruppen;
- Delaktiga i II-stiftelsens grupp Infrastruktur & Samhälle.

Information och opinionsbildning

Information, opinionsbildning och debatt är centralt för Strategigruppens arbetsmetodik. Vi värnar bilden av Sverige som ett ledande informations-samhälle.

Strategigruppen arbetar för en mer positiv och medveten syn på det svenska informations- och nätverkssamhällets möjligheter och utmaningar.

IT-politisk portal på Internet

Under <http://www.regeringen.se/> (som omstrukturerats under våren och lanserats i ny version i slutet av april) har en undersida skapats vid namn "Informationssamhället" (<http://www.regeringen.se/sb/d/2373>). Här samlas information om IT-politisk verksamhet som bedrivs såväl inom som utanför Regeringskansliet (både nationellt och internationellt).

Vi kommer att fortsätta att arbeta med denna IT-politiska portal i syfte att kunna presentera en lättillgänglig och heltäckande översikt över IT-politiska insatser och verksamhetsområden.

Nyhetsbrev

Strategigruppen anser det vara av största vikt att allmänheten kan få insyn i gruppens verksamhet. I syfte att sprida information om aktuella företeelser sammanställer vi ett nyhetsbrev en gång per månad.

Första brevet utkom i början av maj 2004, och det andra i början av juni. I slutet av maj hade nyhetsbrevet cirka 140 prenumeranter. Prenumeration tecknas via en funktion på vår webbplats, alternativt genom kontakt med kansliet.

Guldlänken

Guldlänken är en tävling för offentliga e-tjänster på Internet som stöds aktivt av Strategigrupp tillsammans med kommun- och landstingsförbund, branschförbund, VINNOVA m.fl. Genom sitt engagemang i Guldlänken vill Strategigruppen peka på vikten av att offentliga verksamheter satsar offensivt på informativa och interaktiva e-tjänster, som underlättar, effektiviserar och ökar kvaliteten i den offentliga servicen,

och stötta de myndigheter och de eldsjälar som runtom i landet arbetar för att driva utvecklingen av e-tjänster framåt.

Ett viktigt perspektiv i Guldlänken är verksamhetsperspektivet - att tjänsten verkligen nyttiggör IT som stöd fullt ut i verksamhetsprocesserna. Vårt arbete i Guldlänken visar att det händer spännande saker regionalt och lokalt, men att det fortfarande återstår mycket arbete. Fler tjänster måste integreras bättre i verksamhetsprocesserna, och fler tjänster måste bli interaktiva så att både den offentliga verksamheten och medborgaren eller företaget tjänar på dem fullt ut.

Förutom arbetet som intressant i Guldlänken har Strategigruppen också suttit i tävlingsjuryn. Juryarbetet har bestått av bedömningar av tävlingsbidrag, praktiska tester, möten, återkopplingar m.m.

Konferenser och föredrag

Strategigruppens ordförande, ledamöter och kansli har under året deltagit i en mängd olika konferenser och seminarier, hållit föredrag och deltagit i debatt och diskussionsforum. Nedan presenteras flertalet av dessa aktiviteter kortfattat:

September 2003	Pressträff val av ledamöter, Föredrag Regeringskansliets IT-enhet, Föredrag E-kom referensgrupp, Deltagande vid IT-politik konferens i Rom, Föredrag och IT-politisk debatt på Networks Telekommässan i Älvsjö, Föredrag för politiskt sakkunniga inom Regeringskansliet.
Oktober 2003	Två IT-politiska hearingar i Rosenbad, Föredrag och debatt, Internetdagarna den 7 oktober, Föredrag SLIT-gruppen (landstingens IT-chefer), Moderator vid nordiska ministermötet i Karlskrona.
November 2003	Föredrag II-stiftelsen Infrastruktur och samhälle, Föredrag Örebro Län IT-dag, Föredrag KommITs (Kommunernas IT-förening).
December 2003	Föredrag NUTEK konferens e-business, Pressträff och presentation av gruppens verksamhetsplan, Föredrag Vattenfalls nordiska kunddag, Deltagande i WSIS Geneve (FN World Summit on the Information Society).
Januari 2004	Föredrag Energi och IT Göteborg, Föredrag II-stiftelsen Infrastruktur och samhälle, Föredrag Den nya spelplanen, Föredrag Carelink styrelse, Föredrag Comdex Göteborg.
Februari 2004	EU Ministerial Conference Information Society Budapest, Föredrag CINS Umeå, Föredrag SSNF Umeå, Föredrag IT för funktionshindrade och äldre.
Mars 2004	Föredrag REK (Riksföreningen för Elektronisk Kunskapsöverföring), Föredrag och workshop E-Forum, ITPS Omvärldsseminarium, diskussionspanel.
April 2004	Internetutbildning Hässleholm, Föredrag Stora Telekomdagen, Rundabordssamtal Det digitala perspektivet på offentlighetsprincipen, IT-Företagens årsmötesseminarium - diskussionspanel.
Maj 2004	Föredrag INET Barcelona, Föredrag och ordförandeskap Stadsnät och Bredband - konferens i 2 dagar, Rundabordssamtal om IT, forskning och tillväxt, Föredrag och deltagande i Stockholm Challenge Award, Föredrag E-kom referensgrupp.

Juni 2004 Föredrag och deltagande i Offentliga rummet, föredrag II-stiftelsen Infrastruktur och samhälle, Föredrag Pro IT, Föredrag Länssamverkan Bredband och Region Skåne, Pressträff avseende presentation av delrapport.

Artiklar och opinionsbildning

Strategigruppen ska också bidra till att skapa en öppen debatt om IT-samhällets utveckling och dess för- och nackdelar, samt främja framtagandet av prognoser, framtidsanalyser och andra fakta som underlag för debatten.

Genom ett aktivt deltagande i den offentliga debatten vill vi bidra till en ökad medvetenhet om informations- och närverkssamhället samt förmedla en positiv syn på ITs roll i näringsliv och samhälle.

Följande debattartiklar har publicerats av Strategigruppen och/eller dess ledamöter:

- Debattartikel i Arbetarbladet, IT-nationen Sverige, vi är positiva, inte naiva, 5 oktober 2003;
- Debattartikel i Computer Sweden, Svensk IT-modell, 9 januari 2004;
- Debattartikel i Computer Sweden, om strategigruppens verksamhet, 19 mars 2004;
- Debattartikel i Sydsvenska dagbladet, om våldsamma dataspel, 22 mars 2004.

Strategigruppen avser att öka sitt deltagande i den offentliga debatten under kvarvarande mandatperiod, framförallt genom fokusering på ett antal debattlinjer med utgångspunkt i våra olika fokusområden.

Några ord om framtiden

Den IT-politiska strategigruppen har under sitt första verksamhetsår tagit ett antal initiativ till aktiviteter och samverkan som beskrivits ovan. Mycket av det som gjorts kommer att bära frukt senare under 2004 eller ännu längre fram i tiden.

IT-politiska frågor har och kommer att fortsättningsvis ha stor påverkan på samhällets utveckling. Även om Sverige internationellt sett ligger långt fram på IT-området enligt olika statistiska mätningar², så är det viktigt att vi inte lutar oss tillbaka utan fortsätter att driva på den IT-politiska utvecklingen.

En ökad närvaro på den internationella IT-politiska arenan är också något som vi eftersträvar. Sverige nämns ofta som ett föredöme inom IT-området och det är därför av största vikt att vi finns med i viktiga sammanhang och kan ange riktningen.

Vårt strategiska arbete genom arbetsgrupperna kommer att fortsätta under hösten och utgör en viktig prioritering i arbetshänseende. Därtill kommer tillskapandet av två nya arbetsgrupper inom IT och miljö samt inom IT och kultur.

Vidare ser vi tillväxten som ett avgörande spår i vår verksamhet, vilket bl.a. kommer att avspeglas i ett andra rundabordsamtal kring IT och tillväxt.

En annan viktig fråga är tillit kopplad till IT – inom detta område ser vi en rad olika åtgärder som såväl hanterar säkerhetsfrågor som tillförsikt när det gäller synen på framtiden. Detta är särskilt tydligt inom området för offentliga e-tjänster.

Alltjämt är en viktig roll att stimulera samverkan på alla nivåer inom Regeringskansliet och med externa parter när det gäller frågor som faller in under våra fokusområden.

² Se exempelvis Lissabon Scorecard.

Appendix

Strategigruppens uppdrag

Nedan följer den IT-politiska strategigruppens direktiv (N2003/4799/ITFoU) i komplett form. Gruppens mandatperiod sträcker sig fram till november 2006.

Bakgrund

Sverige skall som första land bli ett informationssamhälle för alla. Det är det IT-politiska mål som fastslogs av riksdagen år 2000 (prop. 1999/2000:86, bet. 1999/2000:TU9, rskr. 1999/2000:256). IT-politikens inriktning är att främja tillväxt, sysselsättning, regional utveckling, demokrati och rättvisa, livskvalitet, jämställdhet och mångfald, effektiv förvaltning samt ett hållbart samhälle. De prioriterade uppgifterna för staten är att öka tilliten till IT, kompetensen att använda IT samt tillgängligheten till informationssamhällets tjänster.

IT-utvecklingen kommer fortsatt att ha avgörande betydelse för såväl den ekonomiska tillväxten som förändringen av samhället i stort. Det är därför angeläget att Sverige befäster sin ställning som IT-nation och genom en framsynt politik flyttar fram positionerna ytterligare. Det är viktigt för näringslivets utveckling och konkurrenskraft och för människors livskvalitet och delaktighet i samhällsutvecklingen. IT kan också vara ett effektivt redskap i arbetet med att uppnå miljö kvalitetsmålen och för omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. För att påskynda denna utveckling krävs fortsatta och fördjupade insatser för att främja ett informationssamhälle för alla. Genom positiv IT-utveckling och nya initiativ till användning kan tillväxt främjas både för IT-industrin och genom ett framgångsrikt näringsliv som blir alltmer beroende av IT i sin verksamhet, sina produkter och tjänster. Därtill bidrar en sådan utveckling till att stärka Sveriges anseende och roll i det internationella samarbetet.

En framgångsrik utveckling är beroende av att attraktiva elektroniska tjänster utvecklas och används. I budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1) aviserades därför en delegation för att främja offentliga elektroniska tjänster. Det är dock viktigt att det även skapas andra förutsättningar för tillväxt som t.ex. en väl fungerande och säker infrastruktur för elektronisk kommunikation. Enligt regeringens bedömning behövs det därför även åtgärder på ett övergripande plan som stimulerar tillväxt och tillgänglighet samt skapar tillit. Det ligger också i linje med riksdagens uttalanden.

I anslutning till utbyggnaden av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet och utnyttjandet av de statliga stöden har det uppkommit en rad frågeställningar om den framväxande infrastrukturen. Det har därvid framförts förslag om insatser av olika slag, som inte någon av marknadens aktörer eller berörda myndigheter och organisationer vill eller kan åta sig.

Riksdagen har beslutat om politiska mål och en ny lag om elektronisk kommunikation (prop. 2002/03:110, bet. 2002/03:TU6, rskr. 2002/03:228). Lagen omfattar elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster dvs. överföringstjänster, men inte innehållet i tjänsterna. Propositionen innehåller också en redovisning av regeringens syn på myndighetsorganisationen och uppgifterna på området.

Av riksdagens betänkande med anledning av propositionen om lag om elektronisk kommunikation, m.m. (bet. 2002/03: TU6) framgår att fortsatta och fördjupade insatser förutsätts för att påskynda utvecklingen mot ett informationssamhälle för alla. Utskottet anger att staten har ett särskilt ansvar för att IT-utvecklingens positiva

drivkrafter kan tas till vara inom olika samhällsområden. Vidare framgår av utskottets betänkande att en väl fungerande IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet är avgörande för Sveriges möjligheter att kunna utveckla sin ledande ställning på IT-området. Genom pågående insatser och de ytterligare åtgärder som blir möjliga genom den nya lagstiftningen om elektronisk kommunikation ges goda förutsättningar för en målmedveten utveckling mot ett informationsamhälle för alla.

IT-kommissionen har sedan våren 1994 haft i uppdrag att främja en bred användning av informationsteknik i Sverige. Uppdraget löpte ut den 31 maj 2003. I sitt slutbetänkande *Digitala tjänster – hur då?* (SOU 2003:55) redovisar IT-kommissionen bl.a. förslag till en nyttoinriktad IT-politik.

Verket för innovationssystem VINNOVA har på uppdrag av regeringen redovisat ett förslag till ett utvecklingsprogram för IT och telekomsektorn (N2002/10876/ITFoU). Ett av förslagen var att skapa ett nationellt nätverk av testbäddar, dvs. testmiljöer. I februari 2003 uppdrog regeringen åt Interaktiva institutet att undersöka förutsättningarna för att utveckla stommen till ett nationellt nätverk av testmiljöer för IT-baserade tjänster. Arbetet ska ske i form av en nationell förstudie (N2003/1019/ITFoU). VINNOVA har vidare på uppdrag av regeringen redovisat en nationell strategi för FoU inom området tillämpad informationsteknik (N2002/12353/ITFoU).

Arbetsgruppen för IT och demokrati inom Justitiedepartementet har i juni 2003 presenterat rapporten *"Digitala klyftor - förr, nu och i framtiden"*. Rapporten är ett underlag för en övergripande politisk strategi för att minska de digitala klyftorna.

Regeringen har den 18 juni 2003 fattat beslut om att tillsätta en delegation, Delegationen för utveckling av offentliga e-tjänster (dir. 2003:81), med uppdrag att stimulera utvecklingen och användningen av elektroniska tjänster inom det offentliga åtagandet. Målen är att förbättra och effektivisera offentlig verksamhet, öka tillgängligheten till viktig samhällsservice, underlätta medborgarnas insyn och delaktighet i offentliga beslutsprocesser samt stimulera näringslivets konkurrenskraft.

Nationella insatser skall även ses som en del av åtaganden inom ramen för EU-samarbetet, t.ex. handlingsprogrammet *e-Europa 2005*.

Regeringen har mot denna bakgrund bedömt att det finns behov att tillsätta en arbetsgrupp som skall vara strategisk och pådrivande när det gäller utvecklingen av informationsamhället. Dess syfte är även att förstärka informationsamhällets möjligheter att bidra till hållbar tillväxt och nytta för medborgaren. Detta ligger också i linje med det IT-politiska målet att Sverige som första land skall bli ett informationsamhälle för alla.

Strategigruppens uppgifter

Strategigruppens uppdrag är att främja det svenska informationsamhällets fortsatta utveckling. Syftet är att bidra till att det IT-politiska målet, att Sverige som första land skall bli ett informationsamhälle för alla, uppnås och därmed bidra till en långsiktigt hållbar tillväxt och nytta för medborgaren.

Strategigruppens närmare uppgifter är att

- bidra till att samarbeten och miljöer kommer till stånd som främjar konkurrenskraft och innovationer baserade på IT
- inom ramen för en fri marknad verka för framtidssäkra, tillgängliga, konkurrensneutrala och teknikneutrala sammanhängande elektroniska kommunikationsnät;

strategigruppen skall utgöra ett forum för diskussion om dessa frågor samt verka för att frivilliga samarbeten kommer till stånd när behov föreligger

- identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att främja bredbandsutbyggnaden i den del detta inte naturligt faller inom någon organisations eller myndighets ansvarsområde*
- identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att öka tilliten till IT*
- uppmärksamma även mjuka värden, dvs. behov som främjar livskvalitet, gemenskap, kultur m.m., i informationssamhället och därvid bedöma risker och möjligheter när det gäller bl.a. informationssamhällets sociala och kulturella effekter*
- föreslå hur IT-politiken och begreppet informationssamhälle bör utvecklas i framtiden och verka för att målet om ett informationssamhälle för alla uppnås.*

Strategigruppen skall vara framåtblickande och regelbundet kunna bistå regeringen i de frågor som uppdraget omfattar. Gruppen skall sprida information om sitt arbete, både nationellt och internationellt och därmed bidra till att stärka Sveriges anseende som informationssamhälle. Strategigruppen skall vidare bidra till att skapa medvetenhet och reflektion över det svenska IT-samhället.

Strategigruppen skall tillvarata de erfarenheter och kunskaper som finns i pågående och genomförda utredningar, uppföljningar och andra utvecklingsprojekt, såväl nationellt som internationellt, med anknytning till strategigruppens uppdrag.

I det förslag som regeringen lämnat till riksdagen avseende lag om elektronisk kommunikation ingår även regeringens bedömning av myndighetsorganisationen och uppgifterna på området. Föreliggande uppdrag innebär inte någon förändring av denna bedömning, t.ex. i frågor som rör elektroniska kommunikationsnät.

Strategigruppens uppgifter angränsar till flera myndigheters, organisationers och kommittéers ansvarsområden. Det är därför angeläget att strategigruppen tar lämpliga kontakter med berörda instanser. Vad gäller tillitsfrågorna skall strategigruppen beakta OECD:s riktlinjer för nät- och informationssäkerhet (OECD Guidelines for the Security of Information Systems and Networks: Towards a Culture of Security) som antogs den 25 juli 2002 och den genomförandeplan som är under utarbetande.

Strategigruppen skall vidare följa pågående arbete som bedrivs inom Regeringskansliet såsom bl.a. Arbetsgruppen för innovationspolitik, Forum för IT och miljö samt Arbetsgruppen för IT och demokrati.